

מעדני אשר

שאלות וחקירות בענייני פרשת השבוע | יו"ל ע"י מכון "מעדני אשר" - בית שמש

פרשת **שופטים** תשפ"א | גליון **תתס"ג** (שנה י"ח)

והיינו לאסור עליו מלאכה אפילו בדבר האבד, אבל מה שאסור בחוה"מ פשיטא שאסור גם גביה, וא"כ ברור לפי"ז שגם בכתיבה דינו כבחוה"מ, ועוד לרבות שלא להתיר אפילו בדבר האבד.

ובשו"ת שבט הלוי חלק ו' סימן ר"ד נשאל האם מותר לחתן לכתוב בשבעת ימי המשתה.

וכתב די ש' ג' דעות במלאכת חתן:

הדעה הראשונה: יש אומרים דאין בכלל איסור מלאכה מצד עצמה אלא מטעם בטול שמחה, וממילא מלאכה קלה בתוך הבית בפניה שאינה גורמת בטול שמחתה כלל אינו בכלל איסור, וזה דעת המהר"ט צהלון סימן קע"ח מובא בפתחי תשובה אה"ע סימן ס"ד ולדעתו גם במלאכה גמורה מהני מחילה, וכ"ה גם להרמ"א אה"ע שם ודלא כחלקת מחוקק ובית שמואל שכתבו דלא מהני מחילה, וזה דעת הלבוש ועצי ארזים שם.

הדעה השניה: דיש איסור מלאכה מצד עצמו ולא מהני מחילה וכדעת הח"מ וב"ש בשיטת הרמ"א, ולפי"ז עלינו להגדיר גבול איסור מלאכה ובא החזון איש וכמה גדולים דהוא בגדר מלאכת חוה"מ ואבל דמותר רק דבר האבוד, ולשון החזון איש אה"ע סימן ס"ד ז' נראה דלא חמירי מחוה"מ ודבר האבוד מותר, ובתוס' כתובות ד' ע"א מבואר דחתן קיל ממועד ע"כ, הרי דלהחזון איש בעצמו לא בירא ליה אלא דעכ"פ בודאי לא חמיר מחוה"מ, ויתכן דהוא קל ממנו.

דעת שלישית: מש"כ בזכור לאברהם לאסור אפילו דבר האבוד וכן בשו"ת מנחת אלעזר ח"ב סי' נ"ז כתב כן בשם בית דוד הספרדי יו"ד סי' קע"ו וכתב במנח"א דאין להחמיר כדבריו, וראיתי גם במנחת פתים אה"ע שם דהביא דברי הזכ"ל ודחה אותו בפשיטות דודאי אין להחמיר בדבר האבוד.

ולהלכה: לא מביעיא לדעת הסוברים גם לדין להלכה דאין בכלל איסור מלאכה מצד עצמו אלא מצד שמחתה כשיטת העצי ארזים דלכל הדרכים מהני מחילתה ואין איסור מלאכה מצד עצם עשית מלאכה וא"כ אין לנו שום הכרח לאסור כתיבה קלה בתוך הבית ואינו יוצא למלאכתו, ואינו מבטל שמחתה עי"ז אם לא שממש לא פסיק מכתובה ואינו מטפל בשמחתה כלל, אלא גם להבנת הח"מ וב"ש הנ"ל וכפי הגדר של דבר האבוד שכתבו קצת וכן החזון איש זי"ע, מכ"מ המעיין בהלכות חוה"מ סי' תקמ"ה יראה שכמה הרבה צדדי היתר כתיבה ישנם בחוה"מ וזה שהתרתי, ואף על פי שאינו זוכר היטב מכ"מ השאלה היתה סתמא על כתיבת ח"י תורה, וכבר ידוע מש"כ גדולי הפוסקים להקל בזה אפילו בחוה"מ סימן תקמ"ה ס"ט יעשה במ"ב סי' מ"ז, כמובן לא כל היום ולילה באופן שמבטל שמחתה בידיים, וגם לענין כתיבת איגרת שלומים דאיכא דעות בחוה"מ גם להחמיר בחוה"מ יש לצדד להקל לחתן.

האם חתן מותר לכתוב באמצע ימי השבע ברכות את החידושים ששומע בדרשות בשבת ברכות?

בפרשתן י"ז ט"ו שום תשים עליך מלך אשר יבחר יהוה אלהיך בו מקרב אחיך תשים עליך מלך.

איתא בפרקי רבי אליעזר פרק ט"ז חתן דומה למלך מה מלך אינו עושה מלאכה אף חתן אינו עושה מלאכה.

וכן **קימ"ל בש"ע** אבי"ע סימן ס"ד ס"ק א' שחתן אסור במלאכה.

ובבית יוסף שם כתב דהטעם משום דחתן דומה למלך.

יש לחקור האם כתיבה נמי היא בכלל מלאכה שאסור לחתן ואם ירצה לכתוב מה ששמע בדרשות בשבע ברכות אסור לו או דילמא כתיבה לא היא בכלל מלאכה שאסור לחתן.

הנה החיד"א בספרו שיורי ברכה אה"ע סימן ס"ד **כתב** וז"ל מלשון הרמב"ם פ"י מה' אישות שכתב שחתן אינו עוסק במלאכתו, יש מי שהבין דדוקא במלאכתו המיוחדת לו אבל מלאכה קלה יכול לעסוק ואין הדבר כן, דכל זה תקנו כדי שישמח עמה, ולכן כל מלאכה אפילו קלה וכל דבר המונע משמחה לא יעשה, ואם הוא ת"ח ורגיל לעסוק בעיון נמרץ נראה דבימי חופתו לא ליטריד בעינו דשיכחא ליה לשמח כלתו, וא"כ מסתבר ללמוד מזה דה"ה לענין כתיבה שצריך להתנהג כמו בחול המועד דהא **מכלל מלאכה קלה לא יצתה**, כן כתב בשו"ת ציץ אליעזר חלק י"א סימן פ"ה.

ומביא בציץ אליעזר עוד ראייה לאסור לחתן לכתוב בשבעת ימי המשתה כמו בחול המועד: ממה שנשאל בשו"ת בית דוד הספרדי יו"ד סימן קע"ז, וכן סבירא ליה לבן איש חי בפרשתן דחתן אסור במלאכה אף בדבר האבד האם מותר לחתן במלאכה בדבר האבד, והשיב דנראה דאסור, ומביא ראייה ממה שכתב הבית יוסף שהטעם שחתן אסור במלאכה מפני דדומה למלך, וקשה למה לי הטעם מפני שדומה למלך תיפוק ליה משום דהם לו כרגל, ואין לומר דמה שהם לו כרגל הוא מפני שדומה למלך כנראה מהרב בלבוש ז"ל, דמה צורך שיהא כרגל דיו שיעמוד בטעם שדומה למלך, ועוד דע"כ אינו יכול להיות דאצל חתן הוא כרגל מפני שדומה למלך, דאם כן לא היה דוחה אבילות שהרי המלך אינו דוחה אבילות רק שאינו יוצא לפני המטה ויושב על הדרגש כמ"ש הרמב"ם פ"ב מה' מלכים אלא ע"כ הוא רגל ממש ולכן דוחה אבילות, ומינה נמי דאסור במלאכה, ולמ"ל טעמא דמלך לענין מלאכה, אלא ע"כ איצטריך דאי משום רגל היה אפשר שהוא כחול המועד שמותר בדבר האבד, לכך איצטריך הטעם שהוא כמלך לומר שאפילו בדבר האבד אסור כמו המלך שאינו עושה מלאכה אפילו בדבר האבד, וטעמא דרגל איצטריך לענין אבילות כאמור, ע"כ, חזינן להדיא דסבירא ליה דימי חופתו של החתן דינם אצלו כחול המועד, וכל מה שאסור בחוה"מ אסור גם לו לעשות בהם, עד שהוצרך לבאר דזה שאיצטריך הטעם מפני שדומה למלך, בכדי להוסיף עליו איסורא שנוהג במלך מה שלא נוהג בחוה"מ,

גליון זה נודב ע"י ידידינו
 הרה"ג רבי **אליעזר אייכנשטיין** שליט"א
 ראש כולל בני גאולה
 לעילוי נשמת זקינו
 הגאון רבי **ישכר דוב בער אייכנשטיין** זצ"ל
 ראש ישיבת אתרי ומשכן התורה
 שזכיתי לשמוע ממנו הרבה שיעורים
 והיה לי זכות לפלפל איתו הרבה בלימוד
 נלבע' י אלול ת.נ.צ.ב.ה.

ברכת מזל טוב למורי חמי
 הגאון רבי **בן ציון רייך** שליט"א איש אמנם של אדמו"ר בית צאנו ור"מ בביהמ"ד המרכזי
 לרגל שמחת נשואי נכדתו
 בת לחתנו גיסי הגאון **פרץ טוביה בינדר** שליט"א רב ביהמ"ד צאנו בית שמש
 עב"ג הבה"ח המופלג בתורה מורנו **חיים יהושע פאליק בלומנטל** נ"ו מבחירי ישיבת צאנו
 בנו של ידידינו הרה"ג **יצחק שליט"א** ר"מ בישיבת דברי ברוך צאנו נתניה
 וברכת מזל טוב לסבים
 מורי ורבי הגאון רבי **יהודה צבי גלנץ** שליט"א ראש הכוללים קריית צאנו נתניה
 והרב החסיד **חיים מרדכי בינדר** שליט"א בני ברק
 יהא רעוא שיזכו לרוות נחת מכל יוצאי חלציהם

מדוע אצל מינוי של מלך ישראל כתוב כשבתו על כסא ממלכתו

הרי אין זה סימן טוב?

בפרשתן י"ז י"ח **כתוב בתורה אצל המלך והיה כשבתו על כסא ממלכתו וכתב לו את משנה התורה כו' והיתה עמו וקרא בו כל ימי חייו למען ילמד.**

הנה המנחת **חינוך הקשה** מובא בספר תכלת מרדכי להמהרש"ם מבערזאן זצ"ל וכן במשנה שכיר בפרשתן מהא דאיתא במדרש רבה אסתר א' י"א על הפסוק במגילת אסתר כשבת המלך אסתר א' ב' אמר רבי יצחק אומות העולם אין להם ישיבה, והא כתיב כשבת המלך, אמר להם בשבת המלך אין כתיב כאן אלא כשבת המלך, ישיבה שאינה ישיבה, אבל ישיבתן של ישראל ישיבה, שנאמר שופטים י"א כ"ו "בשבת ישראל בחשבון ובבנותיה" עכ"ל, הרי דלשון כשבת מורה על ישיבה שאינה ישיבה חזקה, וא"כ ודאי קשה דהול"ל בשבתו ולא כשבתו.

ומתוך בדרך צחות: דרגיל להיות דבעת הבחירה בשעה שבוחרין את הרב או שאר מינוין, כולן הם בהתלהבות אליו ובאהבה רבה מייחסים אליו, אבל כל זה הוא בהתחלה, אבל אח"כ כשיושב שם איזה שנים נעשה כדבר ישן שבטל האהבה ונתקרר ההתלהבות, ואדרבא לאט לאט מתהפכים לאויב, ועל זה באתה התורה ונתנה עצה איך להבטיח שלא יתקרר האהבה הראשונה וישאר כן לעולם, ועל זה אמרה "והי' כשבתו על כסא ממלכתו" היינו שהאהבה ישאר תמיד כבשעה שישב על כסא ממלכתו, אין לזה עצה יותר טובה אחרת רק וכתב לו משנה תורה וקרא בו כל ימי חייו, היינו שיוסיף אומץ בתורה ויראה בהתמדה הפלגה למען ילמד ליראה, והיה כונתו הכל לשם שמים ולא יפנה לדברים אחרים לעשות פאליטיקא, אז ישאר תמיד כשבתו על כסא ממלכתו ולא יסור האהבה מעולם, כך מביא במשנה שכיר בפרשתן.

איכא עוד כמה תרוצים למה כתוב כאן כשבתו:

- א. שהמלוכה צריכה להיות טפילה אצלו והעיקר הוא מלכות שמים כדאיתא במשנה אבות פ"ו מ"ה גדולה תורה יותר מן הכהונה ומן המלכות, כך כתב באמרי אמת בפרשתן.
- ב. כל כמה דלא יקיים מצוות המלך המוטלות עליו הו"ל ישיבה שאין בה ממש, כך תירץ בקהלת יעקב מענה לשון לשון תורה מערכת אות כ' סימן תקל"ח.
- ג. ע"פ מה שהקשו התוס' סנהדרין כ' ע"מ ב' למה נענש אחאב על נבות, הרי המלך מותר, ובתירוץ האחרון תירצו דפרשת המלך לא נאמרה רק על המלך שנמלך על כל ישראל ויהודה ומאת המקום, ואחאב לא מלך על יהודה וגם לא מלך מאת המקום, א"כ אין לו דין מלך ליטול ממון חבירו, ומ"מ גם מלך כזה יש לו מצות כתיבת ס"ת ולכן נאמר כאן "כשבת", אף במלך שחסר בישיבה שלו, מ"מ חייב במצות כתיבת ספר תורה, כך תירץ בדרך שיחה בפרשתן.
- ד. התורה באה להדגיש, ידע המלך שמלכות קבע אינה אלא מלכות שמים, ומלכות בשר ודם היא ארעית, לכן כשבת ולא בשבת.
- ה. ע"פ מה דאיתא בגמ' סנהדרין י"ד ע"א אין אדם עולה לגדולה אא"כ מוחלין לו על כל עוונותיו, כלומר ביום שממנים אותו. כשבתו על כסא ממלכתו שידע תמיד להיות נקי מעוונות כאותו יום שהתיישב על כסא ממלכתו.

"תשעה עשרה מי יודע"

קריאה נרגשת לרבבות הקוראים בכל קצוות תבל המתענגים מהגליון מידי שבת בשבתו במשך שמונה עשרה שנים רצופות
"שלום רב לאהבי תורתך"
א"י"ה בקרוב אנו נכנסים לשנת התשעה עשרה לקיומו של הגליון והנה עול הכספי של החזקת הגליון קשה מנשוא ומקשה על המשך קיומו של הגליון
לכן אנו נשמח לקבל את החיזוק שלכם להמשך עבודת הקודש
כל המעוניין ליטול חלק בזכות הגדול יתקשר לטל: 053-3166560
אפשר לתרום גם בכרטיס אשראי

כשיש חתן ובעל ברית בבית הכנסת למי נותנים עליה בימות החול?

יש לחקור כשיש חתן ובעל ברית בבית הכנסת למי נותנים העליה בימות החול.

הנה בשיורי **כנסת הגדולה** סימן קל"ה הגה"ט אות ט' נשאל, אודות המנהג שאותם יחידי הקהל שיש להם ספר תורה בבית הכנסת, ואירע להם איזה שמחה שמוציאין הספר תורה שלו לקרוא בו בסדר היום, ואירע בקהל שני שמחות, שבוע הבן וחתן תוך שבעה ימי המשתה, מי קודם שיוציאו ויקראו בספר תורה שלו, והשיב, שאבי הבן קודם לחתן, סנדק קודם לאבי הבן, משום דמילה נכרתו עליה י"ג בריתות.

אבל המעשה רוקח פרק י"ב מהלכות תפלה הלכה י"ח **תמה על הכנסת הגדולה בזה:** שהרי חתן דומה למלך וכו', והסכים עמו בבית מנוחה, וכן כתב בבית דוד סימן תע"ו שחתן עדיף מבעל ברית.

האם חתן יש לו היתר לקום אחרי זמן קריאת שמע?

איתא במדרש תלפיות ערך חתן וכלה חתן דומה למלך לשמונה עשרה דברים ואחד מהם מה מלך ישן עד ג' שעות אף חתן כן שמתאחר לקום ממטתו בז' ימי המשתה.

וביגד משה נישואין **תמה על זה:** אטו התיירו לו לדחות זמן קריאת שמע.

ומתוך: דאולי סבירא ליה כדעת המלחמות דהא דאמרו ישינים עד ג' שעות היינו שנעורים במטותיהם עד ג' שעות, אבל אין ישינים רק עד ב' שעות.

מעדני אשר לפני כמה חדשים שזיכה אותי הקב"ה לעמוד ולשמח את כ"ק מרן האדמו"ר מבעלזא שליט"א באמצע סעודת נישואין אמרתי לבאר בדרך צחות: הא דאיתא בגמ' ברכות ו' ע"מ ב' המשמח חתן זוכה לתורה, והקשה המהרש"א איזה מידה כנגד מידה, ואמרתי ע"פ מה דאיתא במשנה ברכות ט' ע"מ ב' שמי שקורא קריאת שמע אחרי זמן קריאת שמע אינו מקבל שכר של קריאת שמע אלא מקבל שכר כאדם הקורא בתורה, וכל לילה כשמשמחים חתן וכלה כולם זוכים לתורה שקמים מאוחר והקריאת שמע עובר למצב של תורה.

את מי שצריך להקדים לשבת במקום מכובד חתן או תלמיד חכם?

יש לחקור את מי צריך לכבד קודם האם חתן שדומה למלך או דילמא תלמיד חכם דאיתא בגמ' גיטין צ"ב ע"מ א' מאן מלכי רבנן.

פעם היה כזה מעשה אצל הרה"ק רבי יואל מסאטמאר זצוק"ל ואמר בדרך צחות שצריך להקדים את החתן קודם שהוא בודאי דומה למלך והתלמיד חכם אולי לא תלמיד חכם אמיתי.

ישמח לב מבקשי ה'

לקראת יום הדין הגדול והנורא
שבו ספרן של צדיקים נחתמים לאלתר
הופיע הספר הנפלא

אוצר הזמנים

על הלכות ראש השנה

מאת ידידינו

הרה"ג רבי אהרן מרדכי בריסק שליט"א

דומ"צ קהילת טאשנאד מאנסי

ערוך באופן נפלא כדי למצוא דברי חפץ

אפשר להשיגו:

באר"י: 03-7638333 ובחו"ל: 8456594851

"תשעה עשרה מי יודע"

קריאה נרגשת לרבבות הקוראים בכל קצוות תבל המתענגים מהגליון מידי שבת בשבתו במשך שמונה עשרה שנים רצופות
"שלום רב לאהבי תורתך"

א"י"ה בקרוב אנו נכנסים לשנת התשעה עשרה לקיומו של הגליון והנה עול הכספי של החזקת הגליון קשה מנשוא ומקשה על המשך קיומו של הגליון
לכן אנו נשמח לקבל את החיזוק שלכם להמשך עבודת הקודש
כל המעוניין ליטול חלק בזכות הגדול יתקשר לטל: 053-3166560
אפשר לתרום גם בכרטיס אשראי

כיון שחתן אסור במלאכה?

כתב בטור אורח חיים הלכות שבת סימן רצ"ה נוהגין לומר ויהי נועם במוצאי שבת לפי שהוא מזמור של ברכה שבו בירך משה לישראל בשעה שסיימו מלאכת המשכן ואם חל יום טוב באמצע שבת דליכא ששת ימי המעשה אין לומר ויהי נועם במוצאי שבת כיון דאומר ומעשה ידינו תרי זימני בעינן שיתא יומא כולא דחול.

יש לחקור האם חתן דקימ"ל שאסור במלאכה בשבעת ימי המשתה האם נמי לא יאמר במוצאי שבת ויהי הועם כיון שאסור במלאכה או דילמא חתן יאמר ויהי נועם אפילו שאסור במלאכה.

הנה בשו"ת להורות נתן חלק י"ג סימן קי"ט ס"ק ג' כתב לא מצינו בפוסקים שחתן לא יאמר ויהי נועם ונראה הטעם עפ"י המבואר בפתחי תשובה אה"ע סימן ס"ד סק"א בשם שו"ת פרח מטה אהרן ח"ב סוס"י ס"ה בשותפין שיש להם חנות, והאחד מהם הוא חתן, דמותר להשותף השני לפתוח את החנות בתוך ז' ימי המשתה של החתן ולישא וליתן, ולא דמי לאבל דאסור בכהאי גוונא כמבואר בש"ע יור"ד סימן ש"פ ס"א דבחתן לא אסרו עשיית מלאכה אלא להחתן עצמו כי הוא דומה למלך, אבל לאחרים מותר להתעסק בממונו ולעשות מלאכתו, והנה לפי זה שפיר אומר גם החתן ויהי נועם וגו' ומעשה ידינו כוננה עלינו, דאף שאינו עושה מעשה בידיים ממש, מכל מקום נכסיו צריכין להצלחה שהרי נושאים ונותנים בממונו ועסקיו, ואינו דומה להיכי שיש יום טוב באמצע השבוע דאז גם אחרים אסורין לעשות מלאכתו.

ומוסיף עוד טעם על דרך אגדה מדוע שחתן כן יאמר ויהי נועם: דהא כתב הטור אורח סימן רצ"ה שנוהגין לומר ויהי נועם במוצאי שבת לפי שהוא מזמור של ברכה שבו בירך משה לישראל בשעה שסיימו מלאכת המשכן והובא ברש"י פ' פקודי ל"ט מ"ג שבייכם משה יהי רצון שתשרה שכינה במעשה ידכם ויהי נועם וכו' והנה אמרו חז"ל סוטה י"ז א' איש ואשה זכו שכינה ביניהן עיין שם, נמצא דחתן וכלה בז' ימי המשתה מקימים את ביתם שיהא משכן להשראת השכינה, והרי בהקמת המשכן בירך משה את ישראל בברכת ויהי נועם ה' וגו' ומעשה ידינו כוננה עלינו, שתשרה שכינה במעשה ידכם, וא"כ ודאי דנכון שגם החתן יאמר ברכה זו כדי שיזכה שביטו יהא בחינת משכן מקום השראת שכינה, והרי ברכה זו של ויהי נועם עיקרה נאמר על המשכן.

וכן בספר הליכות שלמה תפילה בסוף הספר במכתב של הגאון רבי אברהם דוב אויערבאך זצ"ל רבה של טבריה שנפטר השבוע כתב שלא מאמין שאביו אמר שחתן לא יאמר ויהי נועם במוצאי שבת שלפני החתונה ע"ש שהאריך בדבריו.

האם חתן מותר להסתפר באמצע ימי השבע ברכות?

יש לחקור האם יש איסור לחתן להסתפר באמצע ימי השבע ברכות בין ע"י עצמו ובין ע"י אחרים או דילמא מותר.

הנה בפתחי תשובה אבן העזר סימן ס"ד ס"ק א' מביא דחתן אסור להסתפר בז' ימי המשתה.

וכן בשו"ת שערי רחמים פראנקו סימן ל"א הסתפק האם חתן מותר לו להתגלח באמצע ימי השבע ברכות, דכיון שיום טוב שלו הוא היאך יכול להתגלח ביום טוב שלו, שהרי חתן אסור בעשיית מלאכה, ולא מבעיא אם החתן יכול להתגלח לעצמו, אלא אפילו אם מתגלח על ידי אחרים, כיון דסתמא דמילתא מטה עצמו ומסייעו הוה ליה כאילו עושה מלאכה בעצמו.

ומסיק דמותר לחתן להסתפר: דהא מלך נמי אסור בעשיית מלאכה ומסתפר בכל יום, ועל כרחק דמלאכה כזאת שהיא ליופי לא אסרו.

ולענין הלכה: קימ"ל בש"ע יור"ד סימן שמ"ב שחתן מותר לו להסתפר באמצע ימי השבע ברכות.

ובשו"ת יביע אומר חלק ד' אבן העזר סימן ח' אות ו' כתב ונוראות נפלאות היאך נעלם מהני פוסקים ש"ע מפורש שמותר לחתן להסתפר באמצע השבע ברכות.

מדור משיב כהלכה

מדור זה נודב ונערך ע"י ידידנו ר' מרדכי זיסקינד הגר שליט"א מנהטן
משיב כהלכה שינון וידעת ההלכה - הלכות שבת
כל השאלות הם משו"ע ומשנה ברורה

על הפרשה-

- א] חידה. כיצד זקן ממרא חולק על הסנהדרין ואינו נעשה זקן ממרא?
ב] חידה. מתי מתר שיהא למלך הרבה סוסים?
ג] חידה. איזה מלך יכול למחול על כבודו?

בהלכה-

- ד] הדלקת נרות שבת ע"י אורח, חידוד. אח של ר' נתן בא להתארח אצלו בשבת, גם אח של ר' דוד בא להתארח אצלו בשבת. שני האחים בני 25 ושניהם רווקים ושניהם ישינו ויאכלו בבית אחיהם. אחיו של ר' נתן חייב להדליק נרות שבת בברכה ואחיו של ר' דוד פטור מהדלקת נרות שבת, מדוע? (על שניהם אין מדליקים בביתם).
- ה] שאלה פירות וירקות שנעשו ראויים לאכילה בשבת. בסוף חודש מנחם אב, בבית משפ' דויטש היו במרפסת המטבח של בנות ועגבניות ירוקות שאינן ראויות למאכל בכניסת השבת. בשבת בצהריים נעשו הבנות והעגבניות ראויות למאכל. האם מותר לאוכלם בשבת?
- ו] שאלה - כתישת שום ותבלינים. הגב' קליין רצתה לכתוש במהלך סעודת השבת שום ופלפל אנגלי במכתשת של השום, להוסיפם לסלט הירקות ולהגישם מיד לשולחן. בעלה אמר לה שאסור לה לעשות זאת. מה תעשה כדי לטבל את הסלט בשום ופלפל אנגלי כתושים דק דק?
- ז] הנהגת בעל הבית סמוך לשבת, חידוד. הרב ויזל הלך לבית המדרש בערב שבת בעוד היום גדול (כשעה וחצי לפני זמן הדלקת נרות) כדי ללמוד בחברותא עם הרב גנץ עד זמן תפילת המנחה. בעודם יושבים ולומדים שאל הרב ויזל את הרב גנץ האם הם צריכים להפסיק את לימודם ולחזור לביתם כרבע שעה לפני זמן הדלקת נרות, כדי לבדוק ולומר לבני ביתם שיסיימו את הכנות השבת וידליקו את נרות השבת בזמן. הרב גנץ ענה: "אני לא צריך ללכת הביתה, אבל נראה לי שאתה צריך ללכת", מדוע? (לשניהם אשה וילדים בבית).

דף היומי-

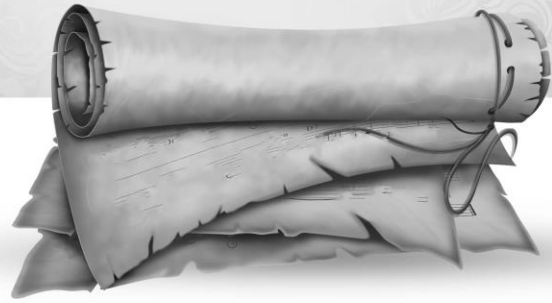
- ח] חידה. איזה הידור בד' מינים מצינו בשיטת רש"י?
ט] חידה. איזה הלכה למדו מהאמת ושלום אהבו?

כללי השתתפות

- 1. כל תשובה נכונה, אפילו לשאלה אחת תזכה את השולח להיכנס להגרלה, יהיה הגרלה על שני פרסים ע"ס 500 ₪.
- 2. כל תשובה נכונה על כל שאלה, הינה זכות נוספת להשתתף בהגרלה, כך שכל מי שישלח יותר תשובות לכל השאלות מגדיל את סיכוייו בהגרלה.
- 3. כל חודש, בראש חודש תערך הגרלה בין כל השולחים, הזוכה ייבדקו תשובותיו, יתקבלו אך ורק תשובות מפורטות.
- 4. ניתן לשלוח כל שבוע את התשובות של אותו שבוע, או עד ראש חודש.
- 5. שימו לב חשוב מאוד: קבלת התשובות הינה אך ורק לפקס מערכת משיב כהלכה 0775558617 או במייל meir.s1000@gmail.com נא לציין בתחילת המכתב על כמה שאלות השיבו, וכמו"כ שם מלא, כולל/ ישיבה. ועיר וטלפון וכמו"כ נא לציין על איזה פרשה השיבו. [לחוררים ופרטים נוספים בטלפון 0533154010 בשעות הערב בין 8:00 ל-9:00 בלבד]. השולחים בכתב יד, בפקס, להקפיד על כתב ברור וקריא שיהיה ברור לאחר משלוח הפקס. כתב לא ברור לא יכנס להגרלה. -יש עדיפות לשלוח התשובות מוקדם במייל כי כך זה ייכנס בעזרה"ל לספר שיצא לאור בעתיד בל"ג. - שאר עניני העלון לא שייכים לפקס או מייל או טלפון זה, אלא כמצויין במסגרת ע"ג העלון בעמ' ד'.

תשובות על עלון זה ניתן לשלוח עד ראש השנה

מכתבים למערכת

מדוע מי שנותן צדקה על מנת שיחיה בני הרי זה צדיק גמור ומתכוון לטובות

מה שהקשתם בשם אחרונים על הא דאיתא בגמ' פסחים ה' ע"ב ב' הנותן צדקה לעני על מנת שיחיה בני הרי זה צדיק גמור, דיש להקשות מה הצדקות בזה הרי עושה את זה לצורכו, ותרצתם.

הגאון המפורסם רבי שמאי קהת גרסא שליט"א

נראה לתרץ בכמה אופנים, א) האגרסה הקדומה הייתה צ"ל כלומר צדקה גמורה, ב) הר"ן פסחים ה' כתב שהוא צדיק ולא חסיד, כי צדיק זה מי שעושה כפי הדין, וכן הוא במהר"ל בס' דרך חיים על אבות פ"א מ"ב שכתב בזה שאמר סלע זו ע"מ שיהיה בן העוה"ב, והו רצון ה' ואין פירוש צדיק גמור צדיק גדול, אבל פירושו צדיק בלי חסרון ובלו תוספת חסידות, ג) ה"ד רמ"ה בבא בתרא י"א אתיקי כתב דעיקר מילתא לשם שמים קא מכוון וכי אמר בשביל שיחיה בני שיעסקו בתורה ובמצות הוא דקאמר, וכי אמר נמי בשביל שאזכר לחיי העולם הבא כדי שיוסיף לדעת את בוראו קאמר, ד) מרן החיד"א על הגמ' ר"ה ד' ס"ב פ"ט ע"פ פ"ט נכס לראו"ן ורפ"ק ע"ב ביאר דמירי במי שנותן צדקה יותר מחיובו, והרי ק"ל שבדבר שפטור ממנה ומחייב את עצמו לעשות המצוה מותר לעשות בשביל הפרס וע"י במורש"א בסוטה ה' ד"ה ואל הקב"ה.

הרה"ג אברהם שולטי שליט"א מחבר הספרים "עשרי" אש על חרמ"ה וש"ס

נראה לתרץ בכמה אופנים, א) האגרסה הקדומה הייתה צ"ל כלומר צדקה גמורה, ב) הר"ן פסחים ה' כתב שהוא צדיק ולא חסיד, כי צדיק זה מי שעושה כפי הדין, וכן הוא במהר"ל בס' דרך חיים על אבות פ"א מ"ב שכתב בזה שאמר סלע זו ע"מ שיהיה בן העוה"ב, והו רצון ה' ואין פירוש צדיק גמור צדיק גדול, אבל פירושו צדיק בלי חסרון ובלו תוספת חסידות, ג) ה"ד רמ"ה בבא בתרא י"א אתיקי כתב דעיקר מילתא לשם שמים קא מכוון וכי אמר בשביל שיחיה בני שיעסקו בתורה ובמצות הוא דקאמר, וכי אמר נמי בשביל שאזכר לחיי העולם הבא כדי שיוסיף לדעת את בוראו קאמר, ד) מרן החיד"א על הגמ' ר"ה ד' ס"ב פ"ט ע"פ פ"ט נכס לראו"ן ורפ"ק ע"ב ביאר דמירי במי שנותן צדקה יותר מחיובו, והרי ק"ל שבדבר שפטור ממנה ומחייב את עצמו לעשות המצוה מותר לעשות בשביל הפרס וע"י במורש"א בסוטה ה' ד"ה ואל הקב"ה.

הרה"ג צבי אסקווייב שליט"א בערמ"ה ספר "מטל השמים" עיר"ת ומות"ם

מה שהבאתם בשם שו"ת תשובות והנהגות שמה שאמר חז"ל הנותן סלע לעני ואומר על מנת שיחיה בני הרי זה צדיק גמור למה הוא נחשב לצדיק גמור, ל"ש שכוונתו טובה שהוא רוצה שהעני יירגש טוב שאינו רק מקבל את הצדקה אלא גם נותן לכן נחשב לצדיק גמור, יש לציין שהקדמו בפירושו על הר"ה"ק האהבת ישראל מיידי"ץ וצוקלה"ה וכן מובא בספר קדוש ישראל ספר החובל עמוד ר"ב הסבא קדישא הוא הרה"ק נתן פנים סכום הגון של כסף לקרובת משפחתו אישה מיוחסת לצורך הכנסת כלה. דרך אבן הזכיר את עצמו בפניה כחסיד בפני רבו "ישראל בן ציפורה" כאשר הלכה משם פנה רבינו ה"אהבת ישראל אל בן אחותה רצה"ר מנדל חודרוב וצ"ל ואמר חז"ל אמרו האומר סלע זה לצדקה בשביל שיחיה בני הרי זה צדיק גמור אפשר לומר הכוונה כי אם בעת נטילת הצדקה מבקשים ברכה מהמקבל בשביל שיחיה בני ושיהיה בריא הן נותן לו בזה הרגשה טובה שהוא הנותן והמשפיע ולא המקבל".

הרה"ג שלמה אפרים רוד שליט"א ירושלים

נראה להעיר בדבר"ס יוסף פסות"ר ב' מבאיא ממהר"ל בנעט זצ"ל, דהוא באמת אין צריך לזה ואין לו חולה, רק שלא בבייש זה אומר לו שיעשה עמו חסד וקבל ממנו הצדקה ש"ע" זה יהיה רפואה לבנו.

הרה"ג רבי מתתיהו רבי ישראל הורוויץ שליט"א ליקווד מחבר ספר "אוצרות הים" על מסכת ברכות

נראה להעיר דהג"ר מרדכי בנעט זצ"ל הוסיף לפרש הפסוק בתהלים אשרי משכיל אל דל ביום רעה ימלטוהו ה', והיינו שמשכיל להסתר הצדקה במה שאומר לו שנותן לו הצדקה בכדי שביום רעה ימלטוהו ה', שימלטוהו ה' מרעה שבאה עליו.

הרה"ג עזריאל ברוך אהרנוביץ שליט"א קרית חסידים בית שמש

הרה"ג שמואל שימון שליט"א ירושלים (גם העיר מסבדא ארשנת) הרה"ג לתרץ בכמה אופנים, א) כי במצות צדקה אין חוסר הלשמה מונע המצוה, דכ"ן דנושע העני היא הלא לשמה כלשמה והתבאר בארוכה בערבי נחל פסות"ה (גם העיר מסבדא ארשנת) א) ובענייני אשר הובא מכבר פסקו של הגר"ע יוסף ז"ל כי מותר לתת צדקה לעני במקוה אף כי הוא מקום מנוקף ונימוק הגר"ע" כי כיון שבצדקה אין להלשמה חסר לקיום המצוה לכן יוכל לקיים המצוה אף במקום שאינו נקי, ואבן שמועתי בשם הגה"ק מהר"ט"א מסאטמאר לומר על ג' דברים העולם עומד על התורה ועל העבודה ועל גמ"ח, ומי יאמר זכית לבי בתורה ועבודה, אבל גמ"ח הרי מי שנהנה בצדקתו תבוא צדקה לפניו וגם אם לא בכוונה כדבעי, ב) האור לשמים להתה"ק רבי מאירל מאפטא הביא הרבה פעמים בשם מורו ורבו המובהק הרה"ק רבי יצחק מלובלין זצ"ל המכונה החוזה ששמע מ"פע"ל על מאמר חז"ל הנ"ל כי יש ב' בחינות הצדקה האחד שכל רצונו לעבוד את הבורא אפילו מתוך דחק ועיניו ושאר יסורים מחמת שהוא מוכר בעוה"ז והשני הוא מבקש לעשות רצונו ונמקש ג"כ שיה"ל טוב לו בעוה"ז בבני חיי מוונני והבחינה השני יותר טוב כי בכל צר"ת לא צר וא"כ הוא בוחר בסיוון חלילה איו גורם צער לעילא אבל הבחינה שבוחר שיהיה ג"כ טוב בעוה"ז וכוונתו כדי שיהיה למעלה טוב זה הדרך יותר טוב מהראשון וכ"ו אור לשמים פ"ט ס"ה ש"ס ב' פסוקים דומים במסכתות דומות בפסוקים 226.167.177.198.212.113.306

הרה"ג אלימלך בלוס שליט"א חיפה

נראה להעיר דהחיד"א בספר מדברי סופרים א"ת ז' ס"ק ה' כתב אמרו רז"ל שהצדקה במקום קרוב, ומכפרת על המידה, ומצלת ממיתה, ומארכת ימים, ומתפכת מדת הדין למידת הרחמים, ואין עבירה מכבה אותה כשאר מצוות, ומצות הצדקה מאירה לאדם בכל השבוע כסוד צדקתו עומד לעד.

הרה"ג ברוך הלוי גנולר נ"ו ישיבה נדולה פתח ד"ר רמת ויזניץ חיפה

יש לציין למש"ב הגה"ק בעל ישמח משה ועי"א בכמה מקומות, כי הש"ת אוהב עמו ישראל חפץ בטובות, ועל כן שכאדם מיישראל נותן צדקה על מנת שיחיה בנו, הרי זה לנתי"ל לפני הש"ת, וזהו רצונו שיחיה בנו, ולכן הוא צדיק גמור. ובדרך זה מביאר בספה"ק א"ר כי שיש משה פירוש הש"ת, כי כשם שיש מצוה לחזוק ולהחיות נפש מיישראל, כמו כן יש מצוה להחיות את נפשו ונפשתי אנשי ביתו, ועל כן כשנותן צדקה ע"מ שיחיה בנו מקיים בזה מצוה.

הבה"ח מנחם מנדל שוורץ נ"ו ישיבת שער תורה ירושלים

נראה לתרץ, דהוא צדיק גמור כיון שמאמץ ע"י יעזור לו שכנו יחיה, וכמו שכתבו בפסוק והאמין בה' ויחשה לו לצדקה.

האם עניינים של משפחתו קודם לשאר עניינים אפילו אם למשפחתו יש כדי מחייתם

מה שהבאתם מחילוקת הפוסקים האם עניי ביתו קודם אפילו שיש להם אוכל כדי מחייתם, רק אין להרווחה או דלמא רק כשתאן להם כדי מחייתם הם קודם.

הרה"ג נחמן לנדסמן שליט"א בית שמש

נראה להעיר, דמסדר הפוסקים, כי לא יחדל אביון מקרב הארץ על כן אנכי מצוך לאמר פתח תפתח את ידך לאחיך לעניך ולאביון בארץ, לפי סדר הפוסקים שהקדים לאחיך לעניך וכמבואר ברש"י והיינו לא עני, קודם לראובן בארץ, שמעל לכאורה דאח עניי אף שאינו דל כאביון, קודם לראובן שתאב לכל דבר שאינו אלא ואפילו כשהאביון שכן או ג"א בארץ וז"ע בפוסקים.

האם הזכות של מצות צדקה נשארה לעולם אע"פ שעשה אח"כ עבירות

מה שהבאתם בשם הפוסקים דכוחה של צדקה דאע"פ דאיתא בגמ' סוטה כ"א ע"א דעבירה מכבה מצוה, מ"מ מצות צדקה קיימת לעולם.

הגאון ישראל שוורץ שליט"א רב קהילת צאנז ביתא, דומ"ץ כוננת בשם שמונים, מרכז ההוראה, שערי הוראה, ומאשי"ת בית כתר התורה

נראה להעיר ממש"כ הנהיבות בספר נחלת יעקב פרישת ראה פ"ק ט"ז פסוק ה' ו"ל בפ"ק ד"ב"ב א' אמרין רבי יוחנן רמי כתיב לא יועיל הון ביום עברה וצדקה תציל ממות משלי י"א ד' וכתיב לא יועילו אוצרות רשע וצדקה תציל ממות ש"ה ב' שתי צדקות הללו למה, אחת שמצילתו ממיתה משונה, ואחת שמצילתו מדינה של גיהנם, ואיזהו שמצילתו מגיהנם, האי דכתיב ביה עברה, וכתיב יום עברה היום ההוא אפ"ה א' ס"ו ואיזהו שמצילתו ממיתה משונה, נותנה ואינו יודע למי נותנה, נטלה ואינו יודע ממי נטלה, וביאר דהנה יש שתי מיני צדקות הן אחד מה שהוא חיובית, דהיינו לעשר מכל הריחו שיהיה לו, כדדריש בספר, והבא בחספת העני"ת ט' א' ב' צדקה שאינה חיובית, רק שיש מצוה אם נותנה, על זה משני הגמרא "אחת שמצילתו מדינה של גיהנם ואחת שמצילתו ממיתה משונה", והיינו שיש שני מיני צדקות, אחד שהיא חיובית דהיינו מעשר דכתיב עשר תעשר, והשני דהיינו עד חומש שאינה חיובית רק נדבה. והנה הצדקה שהיא חיובית אין בה כח רק להצילו אם נתחייב באיזה ענין מיתה משונה, הצדקה זו מצילו, דאין הפרש בין צדקה חיובית, שהוא מצות עשה, לשאר מצות דאמר חז"ל אין מצוה מכבה עבירה ע"פ סוטה ט"א א' ותי' פירוש להרשב"א אב"ת פ"ד מ"ב ואם נותן יותר מחיוב, דהיינו עד חומש, מצילתו אפילו מדינה של גיהנם, ועל זה אמר איזהו שמצילתו מדינה של גיהנם, ומשני זה שכתוב בה עברה, והיינו הכתוב דלא יועיל הון ביום עברה, והון נאמר ג"כ על תורה ומצות כמו שדרשו חז"ל והובא ברש"י, על הכתוב ורועה זונות יאבד הון משלו, כי זה הונה של תורה. וזהו שאמר לא יועיל הון, כלומר כי תורה ומצות אין מצילין מדינה של גיהנם אם עבר עבירה שחייב בה גיהנם, כי אין מצוה מכבה עבירה, רק צדקה יש לה כח יותר להציל אותו מדינה של גיהנם, וע"כ צדקה שאינה חיובית דהיינו הצדקה שנותן עד חומש, הצדקה שהיא חיובית לא עדיף מצוה מצות שאינם מצילין מיום עברה.

הרה"ג דוד יואל וויינפלד שליט"א כולל עצי חיים דאסטאמאר ב"ב

מה שכתבתם האריך בענין האם הזכות של מצות צדקה נשארה לעולם אע"פ שעשה אח"כ עבירות, והארכתם באופן נפלא ביותר, יש לציין מה שכתבו בקובץ שיעוריים ב"ב א"ת ט"ז שכתב לבאר מה שעתה בשם גמ"ל מצלת מדינה של גיהנם, שהוא איבוד עם תשובה, וכן כתב הרבינו יונה בשערי תשובה שער האשון מ"ז.

הרה"ג יואל אברהם מושקוביץ שליט"א כולל דאסטאמאר בית שמש

והנראה לציין מה דאיתא בקדושת יום טוב פסות"ה פ"ט ע"ב שלא יחספו החיצונים את המצות, על פי מה שנאמר ויבא ד' ויבא ב' בצדקה פרוק, ש"ע" מצות צדקה שמוקיים קודם כל מצוה ומצוה שעושה זוכה שהמצוה שלו עולה למעלה בלי שום עיבות וחטיפה מהסטרא אחרא ח"ו ע"י"ש ע"כ"ד, לפ"כ נמצא דגם כל המצות יכול לישאר הזכות לעולם אפ"י שעשה אח"כ עבירות ע"י מצות צדקה שנותן קודם המצוה.

עשיר שאינו נותן צדקה האם מותר לרמאותו שיתן כסף לבנות עיר ולחלקם לעניים

מה שהקשתם בשם החיד"א, וכן החפ"ץ חיים על הא דאיתא במסכת כלה פ"ק א' והב"ב א' אמרו עליו על ר' טרפון שהיה עשיר גדול, ולא היה נותן מתנות לאביונים, פעם אחת מצאו עקיבא, אמר לו רבי רצונך שאקב לך עיר אחת או שתים, אמר לו הן, מיד עמד ר' טרפון ונתן לו ארבעת אלפים זיגרי זהב, וטלו ר' עקיבא וחילקן לעניים, לימים מצאו ר' טרפון, אמר לו, עקיבא, היכן העיריות שלקחת לי, לפסו בירו והולכין לבית המדרש, והביא ספר תהלים והניחו לפניהם, והיו קורין והולכין עד שהגיעו לפסוק זה "פזר נתן לאביונים צדקתו עומדת לעד קרית תורם ככבוד" עמד ר' טרפון ונשקק על ראשו, אמר לו רבי אלופי, רבי בחכמה, ואלופי בדרך ארץ, דיש להקשות איזה היתר היה לו לרבי עקיבא לשקק לרבי טרפון שהולך לקנות לו עיר עם הכסף, וכוונתו היה להוציא ממנו כסף לצדקה לעניים, ותרצתם בכמה אופנים.

הרה"ג ר' נפתלי ליב ליפשיץ שליט"א ראש הקהל דקהילת צאנז בית שמש

נראה לתרץ דרבי טרפון, ידע דאין כונתו ר"ע שיבנה לו ערים דהרי ר"ע לימד לכ"ד אלף תלמידים ולא היה קבלן בניה ולכן הבין דמתוך כוונתו בממנו דברים טובים ומנוגדים כמו ערים שנחוצים ומחויקים לעולמים, וכופר"ל לפי מה שמצינו ירושלמי הוריות פ"ד ה"ד שר"ע היה גבאי צדקה א"כ ודאי שהבין ר"ט דכונתו לדברים טובים כעיר ולא כפשוטו, עוד נראה לתרץ דבאמת קנה בהן ערים וחילק הדירות לת"ח עניים.

הרה"ג משה יחיאל הכהן ראטה שליט"א ירושלים

נראה להעיר שמתוך הנהגתו ביהודה ד"ר גינתא סימן קק"ה והגר"ח פלאג"י בספרו שפתת כלל פ"ק י"ד י"ד י"ב מבארים שההיתר בזה כי רבי עקיבא היה בטוח שרבי טרפון יתרצה אחר כך, וכאשר היה באמת, ואם היה רבי טרפון מקפיד, היה רבי עקיבא מחזיר לו משל, והגר"י בל"ז בספרו משפט דבר צ"ד כתב מדיירי באופן שבני העיר היו מחוייבים לתת צדקה והותר להסעותם בכדי לזרום שיתנו בריצון מיד. וכן מבואר בספר חסידים סימן ש"ה שמביא מעשה באדם ת"ח שאסף צדקה והיה הולך ואומר תנו לי כי אני צריך, אך לא היה נהנה שווה פרטה ממה שאסף כי היה נותן הכל לעניים צדיקים, וראה לעשות כן מפני שכשיהיו אותן עניים הולכים ומבקשים להם היו נותנים להם ולא היו חוששים להם כלל, ואף כשהיה אותו ת"ח אומר הרי עניים תנו לי שאתן להם אפ"כ לא נתנו, ורק כשהיה אומר תנו לי כי אני צריך היו נותנים לו והיה נותן לעניים כי אמר מוטב שאני מבניש עצמי ואומר שאני חסר כדי שאחיה את העניים מותר לו לעשות כן, הבן אש"ח בספרו ש"ת אלוהו ט"ו מבאר, כי בוודאי היה רבי טרפון נותן צדקה, אלא שלא רץ אחיהיה לתת מצולו, ולא עשה כן מפנה אליו היה מעניק לו מכספו, ומכיון שהיה עוסק ליל ויומם בתלמודו, לכן היה נראה שאינו נותן צדקה כפי יכולתו, ויצא עליו לזות שפתים בדבר זה, וחשש שמא יש עוד עשירים מקצנים שאינם נותנים צדקה ותולין עצמם באילן גדול, שגם רבי טרפון אינו נותן צדקה כפי האפשרויות שבידו, לכן נתחכם רבי עקיבא לקחת ממנו מ"ב טרפון כדי להסיר מעליו לזות שפתים, ולכן לא חשש רבי עקיבא לקחת מכספו של רבי טרפון ולחלקו לעניים, כי ידע שהוא נדיב ואוהב צדקה, ורבי טרפון הסכים עמו, וכוונתו רבי עקיבא שהראו לו את הפסוק, פזר נתן לאביונים להוכיח לו, שאף על פי שלכתחילה לא כיון לפזר את הכסף לצדקה, אפ"כ גם זה הצדקה יחשב, שכרו הנה מאד וצדקתו עומדת לעד, ולכן נשקק וקרא עליו רבי אלופי כי האיר לו פירוש חדש בפסוק, והיינו דקיים מצות צדקה אף שלא נעשה בשלימות לשם צדקה.

הרה"ג ישראל לצטר שליט"א קרית צאנז נתנה

נראה להעיר, דרבי עקיבא עשה עבירה לשמה כדי לתקן לרבי טרפון, ורבי טרפון שהיה עובד ה' הבין הענין, ולכן נשקק והודה לו, וביעיד ברור שרבי עקיבא עשה דבר גדול הענין של עבירה לשמה.

גליון זה נודב ע"י ידידו

הרב **יצחק פונקל** שליט"א בית שמש

לרגל שמחת נשואי בתו במז"ט עב"ג

הבה"ח המופלג בתויר"ש כמר **יחזקאל שרגא פדר** נ"ו

בנו של ידידו הרב **משה שליט"א** בני ברק

יהא רעוא שבזכות זיכוי רבנות יזכה לרוות נחת

מכל יוצאי חלציו ויצליח בכל אשר יפנה

גליון זה נודב ע"י ידידו

הרב **מאיר אברהם מושקוביץ** שליט"א

קרית בעלזא בית שמש

מנכ"ל הארגון החסד העולמי דחסידו בעלזא האהבת חסד

לרגל שמחת נשואי בתו במז"ט

עב"ג הבה"ח המופלג בתויר"ש כמר **שלמה נ"ו**

בנו של ידידו הרב **ישראל משה יעקובוביץ** שליט"א

יהא רעוא שבזכות זיכוי רבנות יזכה לרוות נחת

מכל יוצאי חלציו ויצליח בכל אשר יפנה

גליון זה נודב ע"י ידידו

הרב **יהודי יואל דוד שפיגעל** שליט"א

בית שמש

רב קהילת וראש ישיבת נצח ישראל

לעילוי נשמת אמו האשה החשובה

מרת **נחמא רעלא** בת הרב **ישראל ע"ה**

נפטרה י' אלול ת.נ.צ.ב.ה.